

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Portefeuillehouders

Wethouder Willem-Jan Stegeman

Ambities

De gemeente wil inzicht krijgen in de risico's waardoor we adequate maatregelen kunnen treffen. We streven er naar dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid. Amersfoort wil het risicobewustzijn van medewerkers in de organisatie verder stimuleren en maatregelen treffen ter voorkoming of beperking van risico's. Daarnaast beoordeelt de gemeente het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is ('voldoende vet op de botten heeft') om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen.

Onze inzet

Ter voorbereiding op de begroting is een actualisatie van de risico-inventarisatie uitgevoerd. Risico's met financiële effecten worden meegenomen bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. De belangrijkste risico's per programma kunt u ook terugvinden bij de programma's zelf.

Bewustwording van risico's is een belangrijke stap in het beheersen van risico's. Regelmatig moeten we stilstaan bij onze doelstellingen van beleid, programma of project. En nadenken welke risico's het bereiken van deze doelstellingen van beleid in de weg staan. Pas als we onze risico's kennen, kunnen we ook gepaste maatregelen treffen. Hierdoor zijn we als organisatie beter in staat onze doelstellingen te realiseren.

Benodigde weerstandscapaciteit

Tabel: PW.01 Benodigde weerstandscapaciteit

(x € mln.)

Programma	REKENING 2018 (stand 1-1-2019)	BEGROTING 2020 (stand 1-9-2019)
1. De duurzame en groeiende stad		
1.01 Stedelijk beheer en milieu	3,3	3,3
1.02 Ruimtelijke ontwikkeling	21,8	24,8
1.03 Wonen	0,1	0,1
1.04 Mobiliteit	1,1	2

2. De inclusieve en veilige stad		
2.01 Sociaal Domein	7,6	6
2.02 Veiligheid en handhaving	0,5	0,5
3. De lerende, werkende en dynamische stad		
3.01 Economie (excl. Duurzaamheid)	0,0	0,0
3.02 Onderwijs en Jeugd	0,7	0,5
3.03 Sport	0,8	0,6
3.04 Cultuur	0,2	0,1
4. Bestuur en dienstverlening		
4.01 Bestuur en dienstverlening	0,5	0,6
5. Financiën en belastingen		
5.01 Financiën en belastingen	2,8	3,3
6. Bedrijfsvoering		
6.01 Bedrijfsvoering	4,9	4,2
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	44,4	46,0

Ons financiële risicoprofiel bepaalt onze benodigde weerstandscapaciteit. Dit is het bedrag dat nodig is om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen. Deze benodigde weerstandscapaciteit bedraagt, bij een zekerheidspercentage van 90%, € 46 miljoen. Dit betekent dat we met 90% zekerheid kunnen zeggen dat het totale risicobedrag tussen de € 0 en € 46 miljoen uitkomt. Dit bedrag hebben we nodig om onze risico's financieel op te vangen. Ten opzichte van de vorige inventarisatie (jaarverslag 2018) is de benodigde weerstandscapaciteit iets toegenomen.

Bovenstaande tabel laat zien hoe de benodigde weerstandscapaciteit vanuit de verschillende programma's is opgebouwd. Onderstaande tabel geeft inzicht in de belangrijkste tien financiële risico's van de gemeente Amersfoort. Het gaat hier om de belangrijkste risico's gerangschikt naar financiële impact. De kans dat het risico optreedt bepaalt samen met het financiële gevolg de impact van het risico op het risicoprofiel. De financiële impacts van onderstaande risico's is opgenomen binnen de totaal benodigde weerstandscapaciteit zoals hierboven genoemd.

Tabel: PW.02 Top 10 belangrijkste financiële risico's

(x € mln.)

Risico	Programma	Benodigd weerstandscapaciteit
1 Grondexploitatie Bestaand Stedelijk Gebied-Divers	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	4
2 Grondexploitatie Lichtenberg	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	3,8
3 Grondexploitatie Vathorst Bedrijventerrein	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	3,7
4 Grondexploitatie Wieken - Noord	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	3,4

5	Op basis van de regels van het BBV moet deze grond afgeboekt worden, omdat voor deze grond geen grondexploitatie is vastgesteld én omdat niet voldaan wordt aan alle voorwaarden voor de BBV categorie 'warme grond'. De boekwaarde moet dan afgeboekt worden tot marktwaarde huidige bestemming, zijnde agrarisch.	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	2,8
6	Er komt vanuit de algemene uitkering minder geld binnen dan waarmee we in de meerjarenbegroting rekening hebben gehouden.	5.1 Financiën en belastingen	1,3
7	Grondexploitatie Eemkwartier/Puntenburg	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	1,1
8	Een deel van de inkoop [breed spectrum jeugd], voor een bedrag van regionaal € 29 miljoen, vindt met ingang van 2019 op een andere wijze plaats. Deze nieuwe werkwijze brengt kansen, maar ook risico's met zicht mee op hogere kosten dan geraamd.	2.1 Sociaal Domein	1,1
9	De vraag naar ondersteuning en zorg blijft bij voortzetting van het huidige beleid stijgen. Dit leidt bij de huidige inzichten ten opzichte van de begroting tot een tekort van € 3,5 olopend naar € 7 miljoen in de periode 2020-2022. KPMG prognosticeerde in hun onderzoek een tekort dat oploopt naar € 9.5 miljoen in 2022.	2.1 Sociaal Domein	0,9
10	De beschikbaarheid van informatie voor het monitoren van de ontwikkelingen en het bewaken van budgetten is nog niet tijdig en robuust. De oorzaak is onder meer gelegen in beperkte capaciteit om deze taak uit te voeren binnen de gemeente, het grote aantal aanbieders, en splitsing van de regionale zorgadministratie over drie partijen. Dit maakt dat het risico bestaat dat niet tijdig kan worden bijgestuurd en budgetoverschrijding of andere negatieve effecten te laat worden ontdekt.	2.1 Sociaal Domein	0,8

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de saldireserve en de reserve sociaal domein. Deze reserves kunnen we inzetten om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen.

Tabel: PW.03 Beschikbare weerstandscapaciteit

(x € mln.)

	Jaarrekening 2018	Begroting 2020
Stand saldireserve	77,0	62,3
Reserve sociaal domein	18,2	4,0
Totaal weerstandscapaciteit	95,2	66,3

Stand 31-12

Het overschot van het sociaal domein bij de jaarrekening 2016 en 2017 is toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Bij de jaarrekening 2018 is het tekort op het programma sociaal domein onttrokken aan de reserve. Ook in 2019 en 2020 zijn onttrekkingen geraamd aan de reserve sociaal domein.

Weerstandsvermogen

Als indicator gebruiken we het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is de *beschikbare* weerstandscapaciteit gedeeld door de *benodigde* weerstandscapaciteit. Met andere woorden: het bedrag dat we aan reserves beschikbaar hebben om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen, gedeeld door het bedrag dat we op basis van ons risicoprofiel nodig hebben. Deze ratio moet conform besluit van uw Raad groter of gelijk zijn aan 1. In dat geval is de beschikbare weerstandscapaciteit minstens even groot als de benodigde.

Wanneer de reserve sociaal domein uitgeput zou raken en er alleen de buffer van de saldireserve over is om de risico's mee af te dekken, daalt de weerstandsratio. Overigens is nu reeds een deel van de reserve sociaal domein beklemd. Een deel van deze reserve is immers gelabeld ten behoeve van onder andere het Sociaal Fonds en het Toekomstfonds voor innovaties in zorg en welzijn.

Onderstaande tabel geeft het verloop van het weerstandsvermogen in vergelijking tot de jaarrekening 2018.

Overigens zien we meerjarig een daling van de weerstandsratio, in verband met het afnemen van de saldireserve, welke veroorzaakt wordt door het onttrekken van de negatieve begrotingsaldi aan de saldireserve.

Tabel: PW.04 Verloop van het weerstandsvermogen

(x € mln.)

	Jaarrekening 2018	Begroting 2020
Beschikbare weerstandscapaciteit	95,2	66,3
Benodigde weerstandscapaciteit	44,4	46,0
Weerstandsvermogen (ratio)	2,1	1,4